

Kwartalnik Badań Koniunktury

Nr 2/2022

Autorzy opracowania: Katarzyna Dębowska, Urszula Kłosiewicz-Górecka, Andrzej Kubisiak, Paula Kukołowicz, Maciej Miniszewski, Anna Szymańska, Paweł Śliwowski, Katarzyna Zybertowicz

SPIS TREŚCI

1. MIK – komponenty i konstrukcja
2. Wartości MIK – pomiary z II kwartału 2022 r.
3. Wyniki badań ankietowych przedsiębiorstw –
pomiary z II kwartału 2022 r.
4. Aneks 1: Metodyka badań

Miesięczny Indeks Koniunktury (MIK) - komponenty

**MIK to syntetyczna miara
znormalizowanych wskaźników prostych**

Poszczególne komponenty nawiązują do pytań w ankiecie, a zagregowane odpowiedzi służą do wyznaczenia wskaźników prostych dotyczących: wartości sprzedaży, nowych zamówień, zatrudnienia, wynagrodzenia, mocy produkcyjnych, inwestycji, płynności finansowej przedsiębiorstw.

Miesięczny Indeks Koniunktury (MIK) – sposób wyznaczania

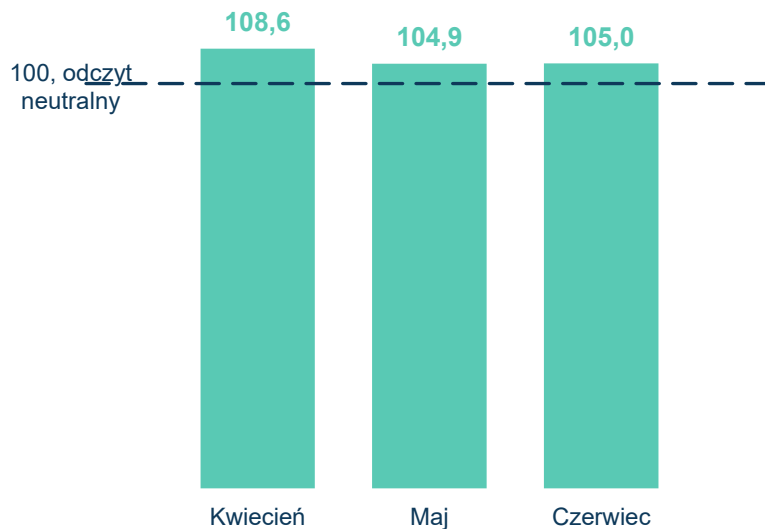

100 – punkt odniesienia, odczyt neutralny

<0;200> - przedział wartości MIK

Warstwę stanowi grupa przedsiębiorstw o tej samej wielkości (liczba zatrudnionych) i z tej samej branży.

MIK – comiesięczne zestawienie

105,0 pkt. wyniósł czerwcowy MIK

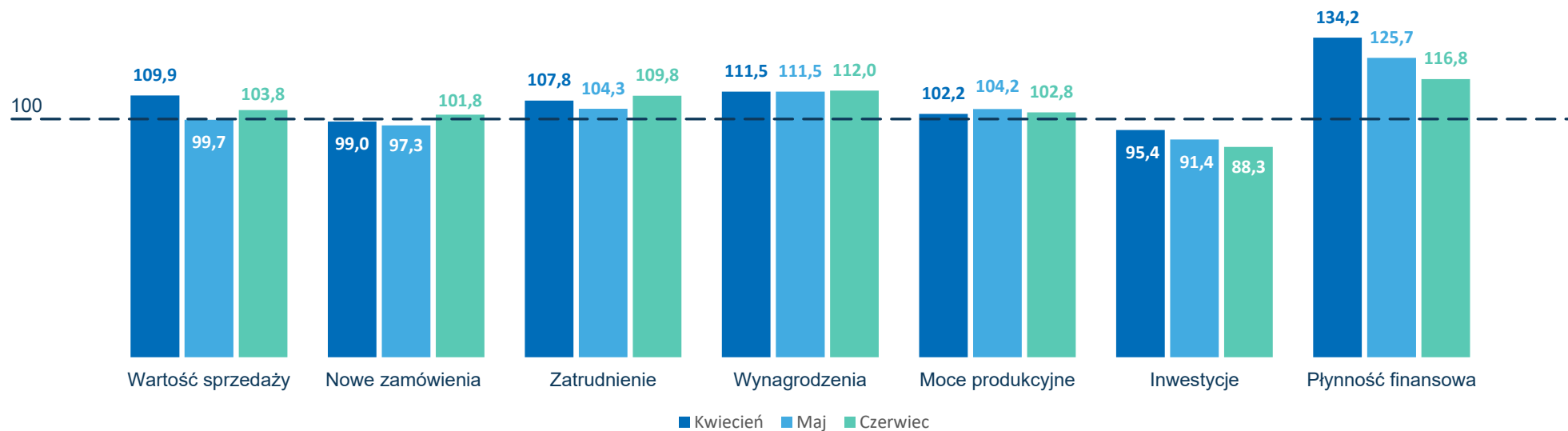
Miesięczny Indeks Koniunktury w czerwcu **wzrósł o 0,1 pkt. względem poprzedniego miesiąca**. W pierwszym kwartale najwyższy odczyt zanotowano w kwietniu, natomiast w maju miał miejsce spadek.

Czerwcowy MIK, jak i dwa poprzednie odczyty oznaczają przewagę nastrojów pozytywnych w II kw. 2022 r. Wskazania są lepsze niż pod koniec I kw. Prawdopodobnie w najbliższym czasie nie należy się spodziewać spektakularnych wzrostów MIK. Pod koniec lutego wybuchła wojna w Ukrainie, ponadto obecna sytuacja gospodarcza, w tym ciągle wysoka inflacja nie poprawiają nastrojów, zarówno konsumentów, jak i przedsiębiorstw.

MIK – według komponentów

Spadek pozytywnych nastrojów dotyczył przede wszystkim płynności finansowej

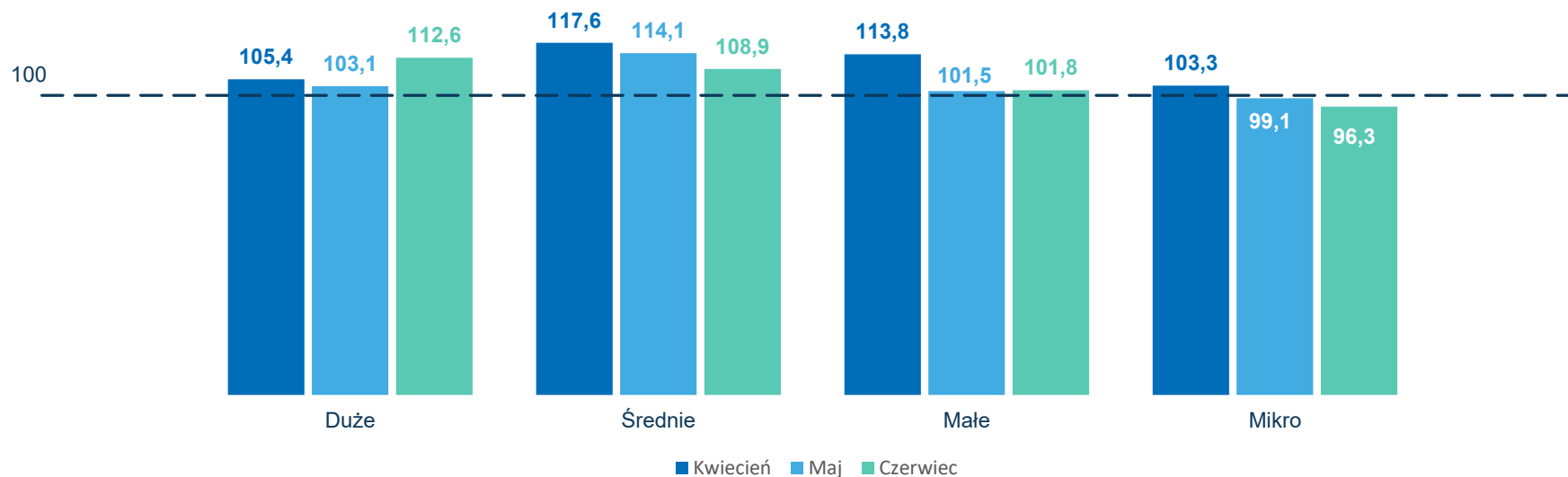
Jest to jednocześnie komponent, którego **odczyty w całym II kwartale były najwyższe ze wszystkich komponentów**, choć widać stałą tendencję malejącą. W czerwcu inwestycje zanotowały dalszy spadek odczytu MIK pozostając nadal poniżej wartości neutralnej i osiągając najniższe wartości ze wszystkich komponentów. W czerwcu wszystkie komponenty poza inwestycjami osiągnęły wartość powyżej poziomu neutralnego. Cztery z nich (wartość sprzedaży, nowe zamówienia, zatrudnienie i wynagrodzenie) zanotowało wzrost m/m, a trzy (moce produkcyjne, inwestycje i płynność finansowa) spadek.

MIK – według wielkości przedsiębiorstw

Czerwcowy MIK najmniej korzystnie wypada w mikrofirmach

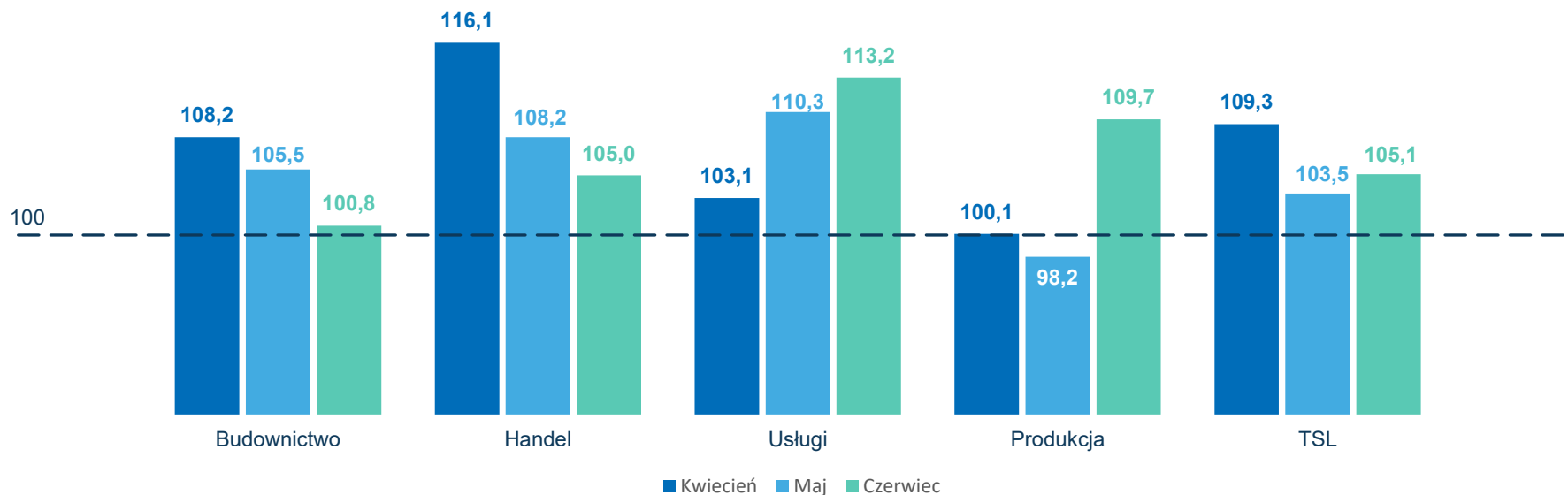
W czerwcu wszystkie firmy oprócz mikro osiągnęły poziom MIK powyżej neutralnego. We wszystkich firmach poza dużymi widać jednak tendencję malejącą. Szczególnie mocno spadł odczyt MIK w średnich firmach, który w stosunku do maja zmniejszył się o 5,2 pkt. Znaczny wzrost (o 9,5 pkt.) zanotowały duże firmy, które jednocześnie osiągnęły w czerwcu najwyższe odczyty ze wszystkich wielkości firm. Może to wskazywać na lepsze przystosowanie największych podmiotów do działania w warunkach niepewności. Niepokoi sytuacja mikroprzedsiębiorstw, gdzie dwa ostatnie odczyty znalazły się poniżej poziomu neutralnego.

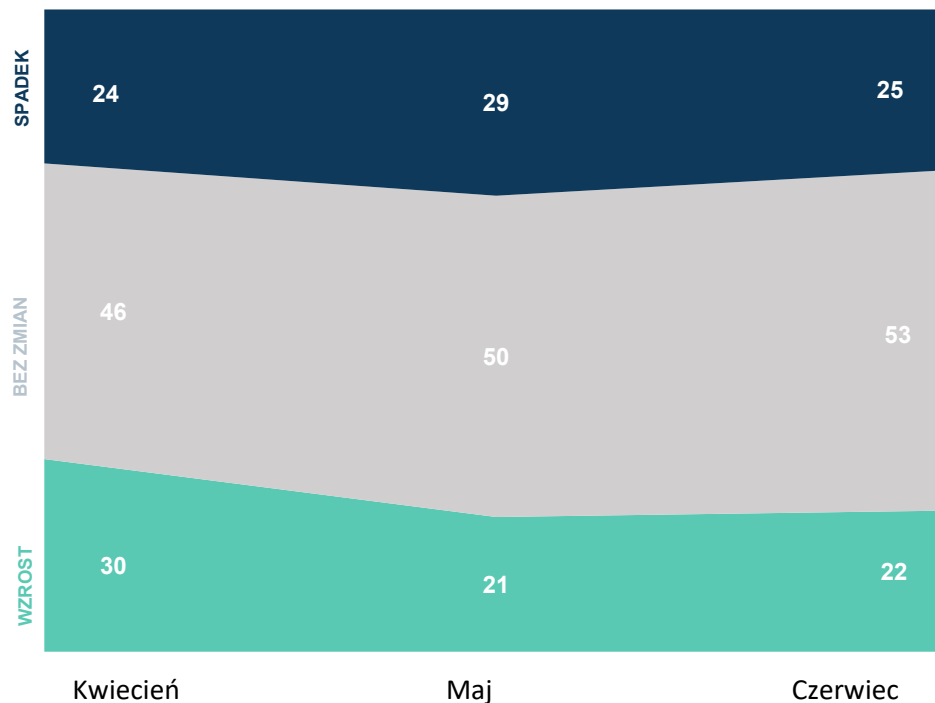
MIK – według branż

W czerwcu MIK najkorzystniej prezentował się w usługach

W czerwcu wszystkie branże zanotowały odczyty MIK powyżej neutralnego. Jednak jedynie w dwóch branżach (produkcja i usługi) oznacza to poprawę w porównaniu do maja. Branża produkcyjna zanotowała najwyższy ze wszystkich wzrost – aż o 11,5 pkt. m/m., ale trzeba zauważyć, że w maju osiągnęła poziom wskaźnika poniżej neutralnego. **Najstabiliej radziło sobie budownictwo**, którego odczyt był jedynie o 0,8 pkt. wyższy od neutralnego.

Zmiany łącznej wartości sprzedaży w II kw. 2022 r.

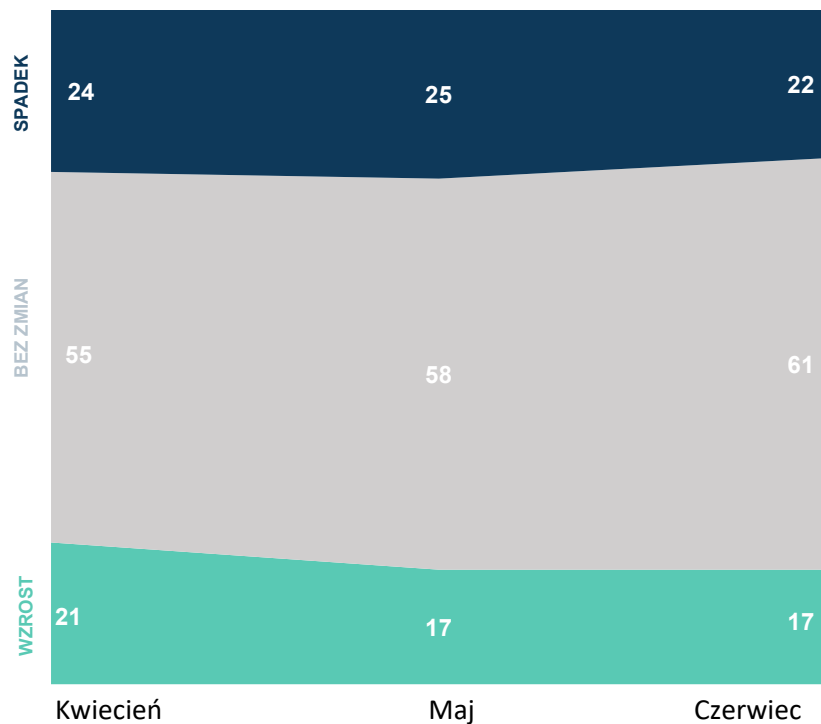

Widoczna jest stabilizacja wartości sprzedaży m/m

W czerwcu udział przedsiębiorstw deklarujących spadek sprzedaży zmniejszył się o 4 pkt. proc. m/m powracając do poziomu kwietniowego. Jednocześnie o 1 pkt. proc. zwiększył się udział firm notujących wzrosty sprzedaży. Najgorsza sytuacja miała natomiast miejsce w kwietniu, gdy prawie trzy na dziesięć firm zanotowało spadek sprzedaży.

W II kwartale nie widać znacznych zmian wartości sprzedaży. Sytuacja jest jednak wyraźnie lepsza niż w poprzednim kwartale, najwidoczniej firmy powoli przystosowują się do działania w cieniu toczącej się po sąsiedzku wojny i wysokiej inflacji.

Zmiana liczby nowych zamówień w II kw. 2022 r.

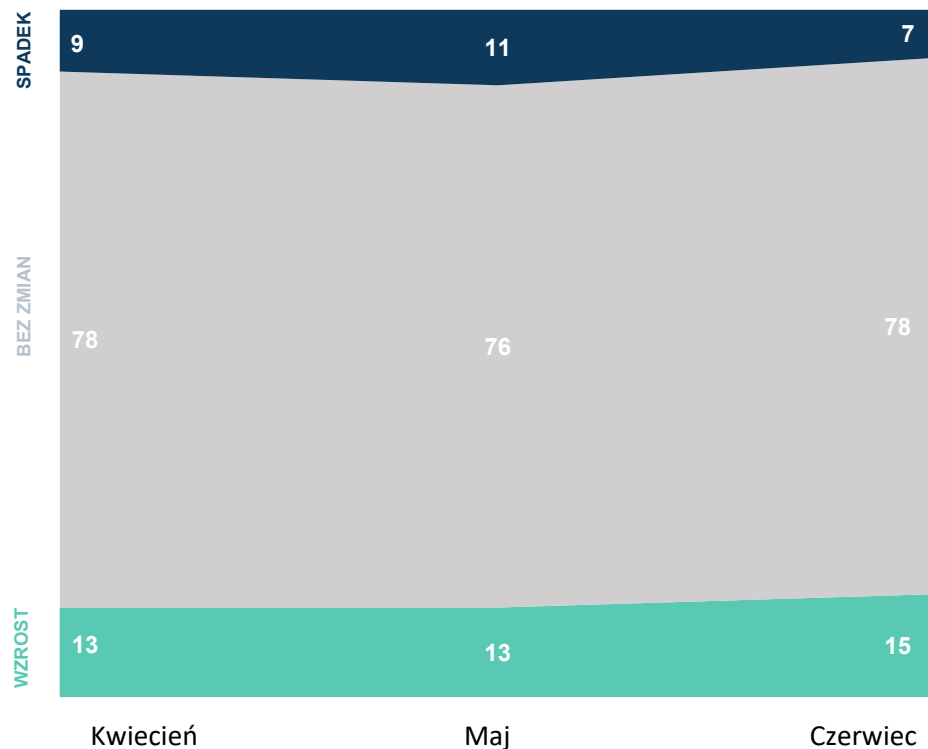

Zmiana liczby nowych zamówień koreluje ze zmianami wartości sprzedaży

Podobnie, jak w przypadku sprzedaży najgorszym miesiącem pod względem nowych zamówień był maj, gdy 25 proc. firm odczuło ich spadek, a 17 proc. wzrost. Jednak przez cały kwartał udział firm ze spadkiem i wzrostem liczby nowych zamówień utrzymywał się na stabilnym poziomie.

Zmiany w liczbie nowych zamówień wykazują tendencję podobną do zmian w wartości sprzedaży. Kolejny kwartał może przynieść dalsze spadki liczby nowych zamówień. Trwająca agresja Rosji na Ukrainę może wywołać m.in. dalszy wzrost cen surowców oraz cen energii.

Planowane zatrudnienie na najbliższe trzy miesiące

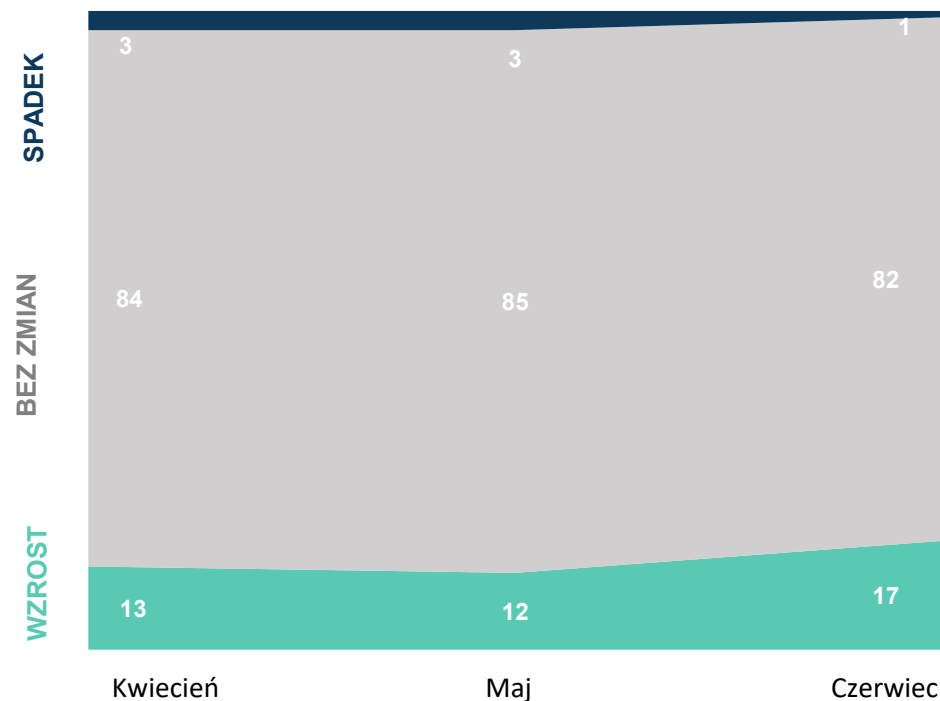

Sytuacja na rynku pracy jest stabilna

Podobnie jak w poprzednich kwartałach zdecydowana większość firm (78 proc.) pod koniec II kwartału deklaruje utrzymanie zatrudnienia. Nieco wzrósł udział firm planujących wzrost zatrudnienia (o 2 pkt. proc. od początku kwartału), a udział firm, które chcą zwalniać pracowników zmniejszył się o 2 pkt. proc.

Chęć zatrudniania nowych pracowników jest nieznacznie większa. Prawdopodobnie może to wynikać ze zbliżającym się sezonem letnim, kiedy w wielu branżach przyjmowani są dodatkowi pracownicy.

Planowane wynagrodzenie na najbliższe trzy miesiące

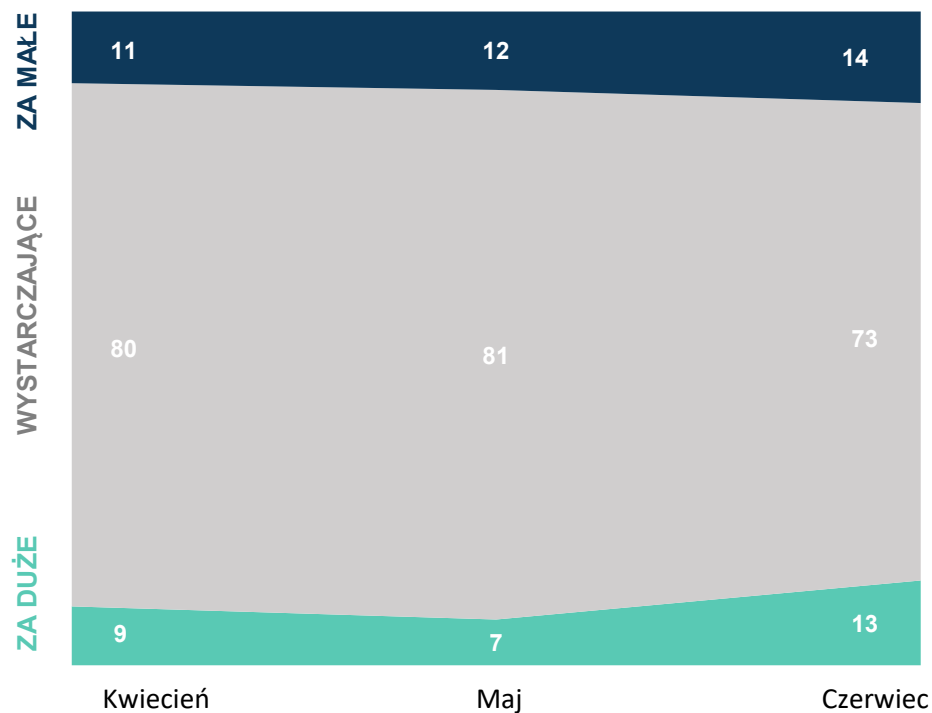

Coraz więcej firm chce podnosić wynagrodzenia pracowników

W II kw. zwiększył się udział firm, które planowały podwyżki (o 4 pkt. proc. od początku kwartału). Jednocześnie firmy nie planują obniżek wynagrodzeń – takie plany w czerwcu miał jedynie 1 proc. firm. Nadal widoczna jest wyraźna przewaga firm planujących podwyżki nad planującymi obniżki.

Dane z II kwartału wskazują, że zdecydowana większość (ponad 80 proc.) firm nie będzie dokonywać zmian w wynagrodzeniach w kolejnym kwartale. Należy przypomnieć, że pod koniec 2021 r. i na początku 2022 r. brak zmian w wynagrodzeniach deklarowało nieco ponad 60 proc. firm, a 1/3 planowała podwyżki.

Ocena stanu mocy produkcyjnych na najbliższy miesiąc

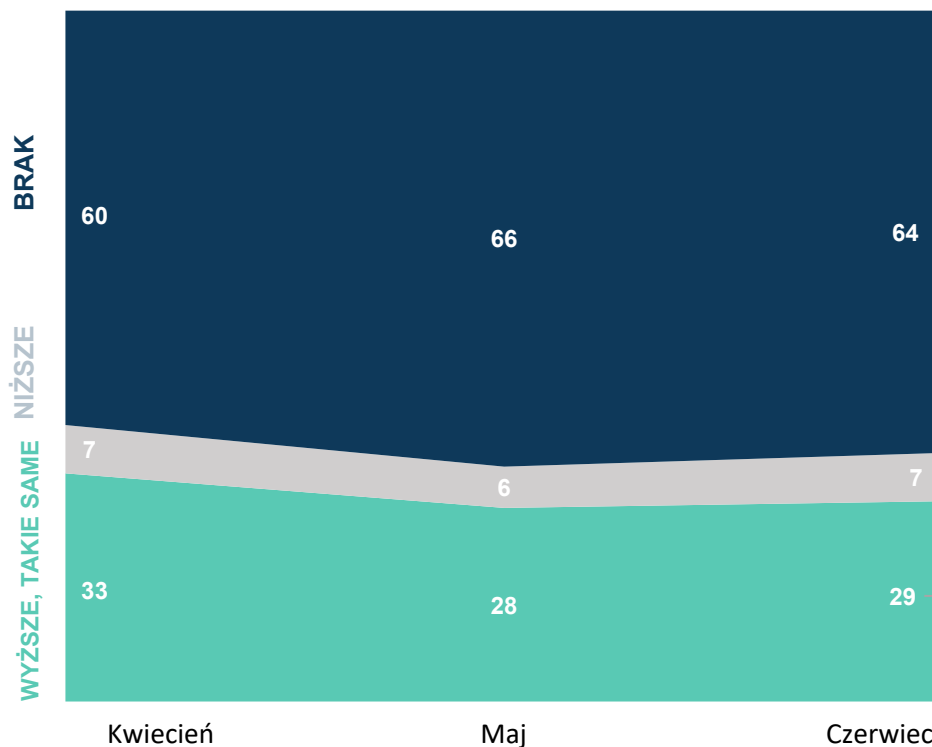

Większość przedsiębiorstw ma wystarczające moce produkcyjne, ale rośnie udział firm ze zbyt dużymi mocami.

Blisko trzy czwarte firm (73 proc.) w czerwcu zadeklarowało posiadanie wystarczających mocy produkcyjnych na najbliższy miesiąc. W II kwartale udział firm deklarujących posiadanie zbyt małych i zbyt dużych mocy produkcyjnych był zbliżony (poprzednio zaznaczała się przewaga firm ze zbyt małymi mocami).

Duży udział deklaracji o wystarczających mocach produkcyjnych na najbliższy miesiąc jest związany z wyhamowaniem tendencji wzrostowej w liczbie nowych zamówień i wartości sprzedaży.

Wydatki inwestycyjne firm

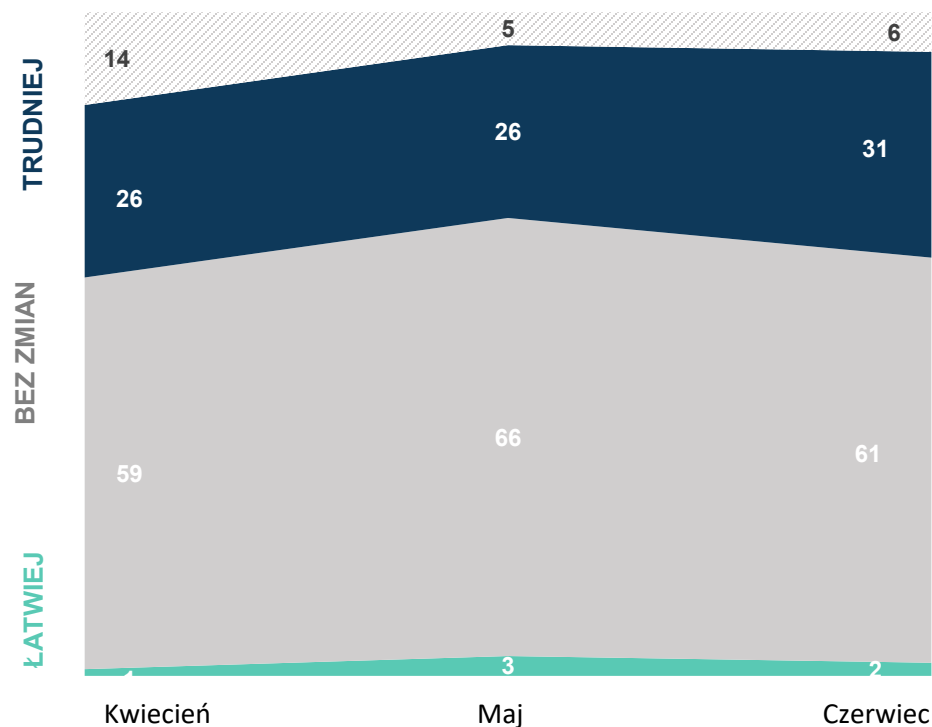

Większość polskich firm nadal nie inwestuje

Udział firm, które nie poniosły żadnych wydatków inwestycyjnych był w czerwcu wysoki (64 proc.). Z kolei odsetek firm, które zmniejszyły wydatki inwestycyjne był przez cały kwartał stabilny (6-7 proc.). Również udział przedsiębiorstw, które utrzymały lub zwiększyły wydatki inwestycyjne pozostawał przez cały II kwartał na podobnym poziomie (29-33 proc.).

Dynamika zmian w wydatkach inwestycyjnych firm w II kwartale nie różni się znacząco od tej z I kwartału. Jednocześnie wydatki inwestycyjne nadal pozostają najniższym komponentem MIK. Niechęć do większej aktywności inwestycyjnej może obecnie wynikać z obaw przed rosnącymi cenami surowców i materiałów w związku z rosyjskimi działaniami wojennymi w Ukrainie oraz możliwymi trudnościami w dostępie do surowców i półproduktów.

Dostęp do finansowania zewnętrznego

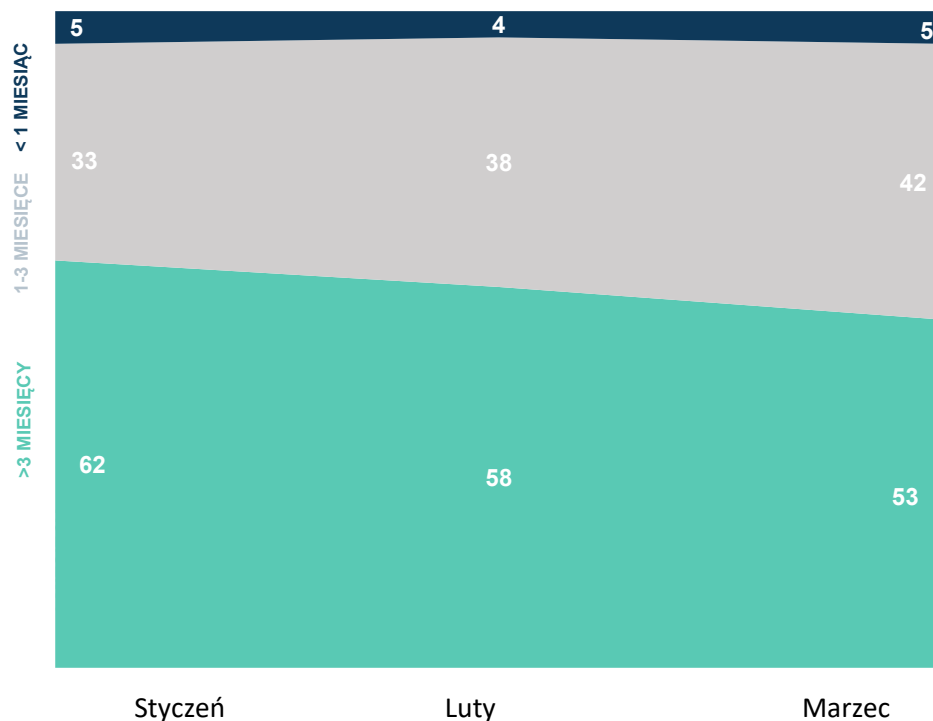

Blisko co trzecia firma uważa, że trudniej jest uzyskać dostęp do finansowania zewnętrznego

Pod koniec II kw. udział firm deklarujących trudniejszy dostęp do finansowania zewnętrznego wzrósł do poziomu 31 proc., gdzie jeszcze w kwietniu i maju był niższy i wynosił 26 proc. Udział firm, które dostrzegły ułatwienie w dostępie do zewnętrznych źródeł finansowania był w całym kwartale minimalny.

Ocena dostępu do finansowania zewnętrznego po początku II kw. była podobna jak w I kw. Sytuacja zmieniła się w czerwcu, kiedy duża część przedsiębiorstw miała problemy z dostępem na zewnętrznych źródła. Ma to związek z podwyżkami stóp procentowych z zacieśnieniem polityki kredytowej w bankach.

Ocena płynności finansowej firmy

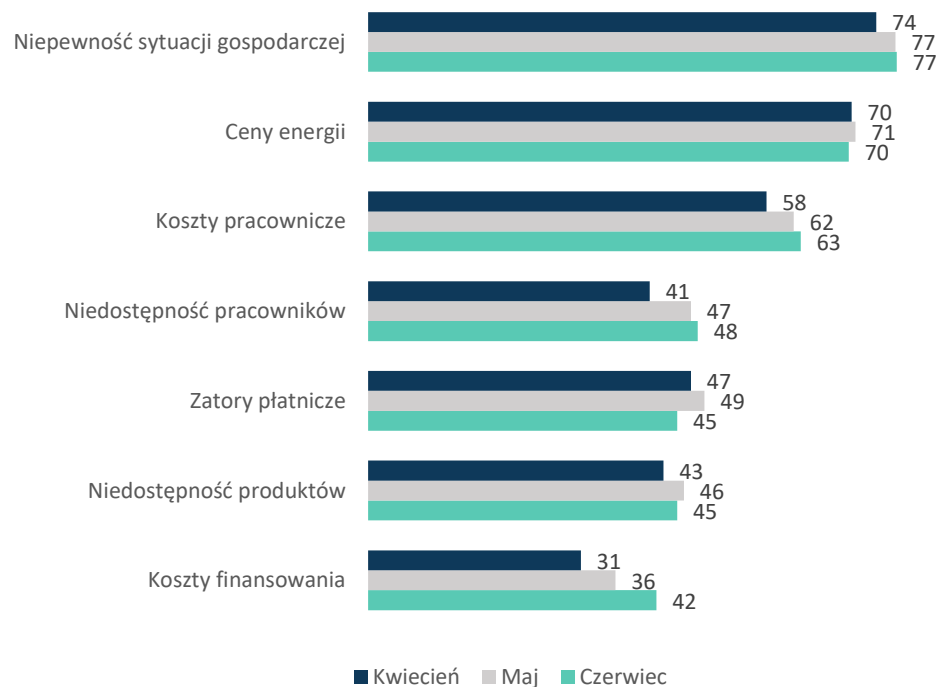

Płynność finansowa firm pogarsza się

W II kw. nadal większość firm dysponowała środkami pozwalającymi na funkcjonowanie na rynku powyżej 3 miesięcy. Jednak w ciągu całego kwartału udział takich firm zmniejszył się aż o 9 pkt.proc. Jednocześnie na niskim i stabilnym poziomie (4-5 proc.) pozostawał udział firm, które nie miały środków na działanie dłużej niż miesiąc.

W II kw. widać pogorszenie sytuacji finansowej w porównaniu z poprzednim kwartałem. Być może jest to efekt pogłębiającej się niepewności związanej z wojną na Ukrainie oraz rosnącej inflacji. Na szczęście odsetek firm, którym brakuje płynności pozostawał nadal bardzo niski.

Znaczenie barier działalności

Największą barierę stanowiła niepewność sytuacji gospodarczej

Firmy w II kw. za największą barierę uznały niepewność sytuacji gospodarczej – o jej dużym lub bardzo dużym znaczeniu było przekonanych ok. ¾ przedsiębiorstw. Działalność gospodarczą utrudniały też rosnące ceny energii, na które wskazało 70-71 proc. firm oraz rosnące koszty pracownicze (58-63 proc.).

W drugim kwartale widać, że niepewność gospodarcza nadal negatywnie wpływa na działalność gospodarczą. Już od początku tego kwartału wojna w Ukrainie mogła wzmacniać niestabilność otoczenia biznesu. W miarę trwania działań wojennych nie słabły też obawy o wzrost cen energii spowodowany trudnościami w dostępie do surowców energetycznych ze względu na sankcje.

Komentarz PIE

19

Po lutowym spadku i sukcesywnych wzrostach wartości MIK, mamy do czynienia ze stabilizacją w okolicach 105 pkt., a więc niewiele powyżej wartości neutralnych. Krzywa obrazująca nastroje przedsiębiorców w 2022 r. jest stale wyższa od dokumentującej nastroje w 2021 r. Inwazja Rosji na Ukrainę, a także następujące po niej sankcje odcisnęły słabsze piętno na sytuacji firm niż restrykcje pandemiczne z zimy i wiosny 2021 r. Pytanie, czy obecny odczyt to tylko cisza przed burzą, czyli coraz powszechniej oczekiwanym spowolnieniem?

Nie ma zaskoczeń w pomiarach według sektorów. Najwyższy wskaźnik odnotowaliśmy w usługach (wzrost koniunktury w tym sektorze to obecnie trend ogólnoeuropejski i prawdopodobny znak odwracania trendów pandemicznych). Chociaż sezon budowlany w pełni, to w budownictwie utrzymuje się najniższy wskaźnik nastrojów (kolejny miesiąc ze spadkiem, nieznacznie powyżej poziomu neutralnego). W tym przypadku wojna przyczyniła się do kumulacji negatywnych zjawisk, tj. wygenerowała odpływ pracowników, a jednocześnie negatywnie wpłynęła na rynek surowcowy (np. stal) i tak już rozedrgany efektami pandemii.

Z perspektywy długofalowej sytuacji polskiej gospodarki negatywnym zjawiskiem jest utrzymujący się niski sentyment dotyczący inwestycji, który od stycznia 2021 r. nie przekroczył progu neutralnego. Realnym odbiciem tego stanu były niedawno publikowane dane GUS.

Komentarz BGK

W czerwcu, w stosunku do poprzedniego miesiąca, zmiana indeksu MIK miała jedynie kosmetyczny charakter (0,1 pkt.). Jest to sygnał stabilizacji nastrojów przedsiębiorstw w II kwartale bieżącego roku. Firmy dostosowały się do gospodarczych wyzwań, które przyniosła wojna w Ukrainie. Korespondują z tym niskie wahania ocen w kluczowych obszarach dotyczących bieżącej aktywności, nowych zamówień i zatrudnienia. Towarzyszy im widoczna, lecz już nie aż tak silna jak na przełomie roku, presja płacowa.

Ponadto, na uwagę zasługuje wyraźne osłabienie ocen w dostępie do finansowania. Dotyka ono przedsiębiorstw z wszystkich sektorów z wyłączeniem handlu. Co istotne, analiza przedsiębiorstw pod względem wielkości również pokazuje pogorszenie ocen i obejmuje nie tylko MŚP, lecz także duże firmy. Zmiany te można łączyć z podwyżkami stóp procentowych połączonych z zacieśnieniem polityki kredytowej w bankach. Przekłada się to na nieco większy pesymizm w ocenach sytuacji płynnościowej. Trzeba podkreślić, że presja kosztowa, związana ze wzrostami cen energii i materiałów, zwiększa zapotrzebowanie na kapitał obrotowy. Niemniej, wyniki badania wskazują, że powyższe zmiany mają łagodny charakter i nie skutkują pojawieniem się problemu zatorów płatniczych - w tym wymiarze odpowiedzi pozostają stabilne.

Comiesięczny monitoring nastrojów polskich przedsiębiorstw - Metodyka badań

Główne punkty metodyki badań:

- Wszystkie prezentowane zostały opracowane na podstawie badań przedsiębiorstw realizowanych na początku każdego miesiąca od stycznia 2021 r. na zlecenie PIE i BGK.
- Przeprowadzenie comiesięcznych badań ankietowych przy użyciu techniki CATI (Computer Assisted Telephone Interviewing) na losowo-kwotowej próbie 500 przedsiębiorstw, w 4 kategoriach wielkości i 5 sektorach branżowych.
- Wnioskowanie o populacji polskich przedsiębiorstw przy poziomie ufności 0,95 z błędem szacunku 4%.
- Pomiar w pierwszym tygodniu każdego miesiąca.
- Wyniki podawane publicznie przez PIE i BGK w drugim tygodniu miesiąca, ok. 10 dnia każdego miesiąca.

Polski Instytut Ekonomiczny to publiczny think tank gospodarczy, którego historia sięga 1928 roku. Obszary badawcze Polskiego Instytutu Ekonomicznego to przede wszystkim handel zagraniczny, makroekonomia, energetyka i gospodarka cyfrowa oraz analizy strategiczne dotyczące kluczowych obszarów życia społecznego i publicznego Polski. Instytut zajmuje się dostarczaniem analiz i ekspertyz do realizacji Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, a także popularyzacją polskich badań naukowych z zakresu nauk ekonomicznych i społecznych w kraju oraz za granicą.

Bank Gospodarstwa Krajowego to polski bank rozwoju – jedyna taka instytucja w Polsce. Bank aktywnie wspiera rozwój społeczno-gospodarczy kraju. Realizując strategiczne projekty rozwojowe finansuje m.in. największe inwestycje infrastrukturalne, zwiększa dostęp Polaków do mieszkań oraz pobudza przedsiębiorczość polskich firm w kraju i za granicą. Jest inwestorem w funduszach, których aktywami zarządza Polski Fundusz Rozwoju. Pracownicy banku mają wysokie kompetencje w realizacji projektów służących rozwojowi kraju. Dbając o zrównoważony rozwój kraju, Bank jest obecny w każdym regionie Polski. W 2018 r. rozpoczął ekspansję, otwierając przedstawicielstwa zagraniczne, które dziś działają już w Brukseli, Frankfurtzie i Londynie. BGK ma unikalne doświadczenie w finansowaniu, inwestowaniu, udzielaniu poręczeń i gwarancji oraz dystrybucji funduszy unijnych. Odgrywa znaczącą rolę w realizacji Strategii na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, która jest kluczowym dokumentem w polityce gospodarczej Polski. Podstawą działalności BGK jest odpowiedzialny, etyczny i zrównoważony biznes, dlatego Bank podejmuje szereg inicjatyw promujących przedsiębiorczość, innowacje, ekologię oraz uczciwe traktowanie pracowników, partnerów i klientów